

MOMAJSKA

U vreme Karadjordja, selo Radovanje nije postojalo. Ceo taj potes gde je sada selo, pripadao je selu Rakincu, pa se od potoka Gibavice na zapad nazivao **Momajska**.

U Momajsku, docnije nazvani Radovanjski lug, sklonio se u noći 1. jula po starom kalendaru 1817. god. Karadjordje Petrović, sa svojim sekretarom Naumom Kanarom. Sklonio je se, da iz tih tišina ponovo podigne steg slobode i dovrši delo započeto. Trebao je samo da stigne odgovor Kneza Miloša, pa da delo šireg zamašaja na oslobodjenju otpočne.

U kolibi Dragića Vojkića, uživao je Karadjordje gostoprimstvo, ali, u nestrpljenju očekivanih poruka iz Topčidera, nije svo vreme tu provodio. Silazio je i do "vode Dočana", na imanje Jovana Bukovičkog, kome je u košenju i pomagao.

Momajska, pogled sa zapada

Pogled sa Momajske na Radovanjski lug

U več 12 (25) jula bila je subota u oči letnjeg Sv. Arandela.

U sami mrak stigao je vojvoda Vujica sa svojim momcima, medju kojima je bio i Nikola Novaković, rodom iz Kolašina, ali nastanjen u Opariću (Levač), kome je Vujica krstio jedno dete. Njegovog brata za vreme gospodarenja Karadjordjevog, Jagodinski sud osudi za nedela na smrt, a ovaj s toga smrtno mrzaše Karadjordja.

Kroz celu letnju noć Karadjordje i Vujica vodili su dug razgovor. Pri samu zoru zaspi Vujica a i sam Vožd Karadjordje naslonjen na jednu talpu od kolibe, zaspa poluotvorenih očiju, kako je on obično spavao. U zoru Naum sa tikvama beše sišao na potok niže kolibe, da se umije i donese sveže vode svome gospodaru.

Tih trenutaka najmljeni i odredjeni zločinac, Nikola Novaković momak Vujičin, jednim zamahom sekire, tačno u zoru 13 (26) jula 1817. godine ugasio je život Velikog Vodje. Udar je bio od samoga kotlaca ka vratu. Karadjordje po opisu, pokuša da se digne, dosegne se sablje, ali pod smrtonosnim udarcem klone i ispusti dušu.

Nikola odseče Karadjordjevu glavu i izbacuje je iz kolibe, a vernog sekretara Karadjordjevog Nauma Kanara, koji se na potoku umivao, ubi iz puške.

Karadjordjevu glavu, odelo, sablju sa ordenom dobivenim od ruskoga cara i 4000 dukata u bisagama pokupe Vujićini momci i odnesu u Palanku, gde se sve to preda Miloševom egzekutoru Pavlu Sretenoviću - Lisoviću, koji sve sobom u Beograd odnese knezu Milošu i veziru Marašli-Ali paši.

Obezglavljena tela Karadjordja i Nauma, ogoljena i opljačkana, sahrane na sto koračaja ispod kolibe pod granatim brestom, koji i danas sasušen postoji. Opelo nad mrtvima obavio je Vučko Popović, Sveštenik Starog Adžibegovca.

Donetu glavu Karadjordja u Beogradu opere i zasoli Peja ćurčija, i po naročitim turskim velikodostojnicima Čokodarima, bude odneta u Carigrad.

Telo Karadjordja nije dugo ležalo sahranjeno u lugu radovanjskom. Posle izvesnog vremena, (od dve godine), kmet sela Rakinca Petar Radosavljević u dogovoru sa Filipom Čolom, iskopa po naredbi ili molbi Gospodje Jele udove Karadjordjeve, njegovo telo. Filip je bio i drvodolja te je i sanduk bio sagradio. Kako je znao, da je Karadjordjeva glava otsečena, napravi sanduk manji no što treba. Nemajući vremena da drugi gradi, prebije golenice - pikljeve Karadjordju, pa ga tako u sanduk smesti. Zbog toga je nazvat Pikljašević pa se familija tako i danas zove.

Telo Karadjordjevo odneto je u Topolu, gde se i danas nalazi, pepeo Nauma Kanara i danas je na obeleženom mestu gde je i sahranjen ostao.

Šljivar u rano proleće

Napušteno trlo

Narodni pak sud o ovome događaju sveden je na božiju pravdu: Vujica Vuličević opljačkan od kneza Miloša, osiroteo, umro je u najvećoj bedi, usamljen u jednoj kolibi, u mestu zvanom "Grcu" ataru sela Azanje. Umro je otrovan od Dmitra (zvanog Gitare) iz Selevca, rodaka Karadjordjevog. Bogatstvo Dragića Vojkića razneto. Potomaka nema sem jednoga od ćerine krvi, ubogog siromaha koji o zavetinama šećer prodaje. Zločinac Nikola Novaković dugo je bolovao, skončao od otvorenih i živih rana, pošto je doživeo da mu se kći udavi u reci a sin ubije. Glavnoga pak krivca, dostigla je najveća božja kazna.

Sin Mihailo poginuo iz osvete, sin Milan umro mlad, a dinastija Obrenovića ugašena i smrću poslednjeg 29. maja 1903. godine.

U ovoj revoluciji i ubistvu Obrenovića učestvovao je i praunuk Nauma Kanara, potpukovnik Mika Naumović koji je tom prilikom i poginuo.

Na mestu bresta sada je hrast

Karadjordjevim stopama preko Momajske

Mesto pogibije Karadjordjeve danas je obeleženo lepom crkvom. Crkveni oltar postavljen je tačno na mesto gde je prosuta junačka krv velikana. Pri kopanju temelja crkvenih, pod slojem zemlje od po metra, nadjeno je očuvano vatrište kolibe Dragića Vojkića.

Gore više Karadjordjeva groba na strani gde klone sunce, pružio se uzvišeni venac. U poznu jesen 1915. godine te položaje branio je XI pešadijski puk "Karadjordja". Slučaj je hteo, da sveto mesto njegova groba brani puk njegova imena.

Hrabri vojnici pukovnika Voje Tomića bili su u upornoj i žilavoj borbi sa 24. nemačkim pešadijskim pukom. Sveto mesto branjeno je korak po korak, zasejano leševima gusto nadirućeg protivnika. Padali su i naši. U odbrani Karadjordjevog groba, poginulo je 11 (24) oktobra 1915. godine 38 vojnika iz puka Voje Tomića.

Poginuli vojnici XI puka bili su sahranjeni na mestu gde su pali. Docnije 1917 godine preneti su na seosko groblje. Jedan, Dragomir Govedarević koji je bio rodnom iz susednog Rakinca, odnet je u svoje selo. A ostali? Evo ih u redu na ivici povrh Karadjordjevog groba! Poredjani im beli krstovi kao jato ždralova. Čuvaju vojnici Voje Tomića onde mrtvu stražu svetome mestu.